

Чотири рівні кваліфікації фахівців з публічних закупівель: огляд згідно з оновленим професійним стандартом закупівельників

Новий професійний стандарт фахівця у сфері публічних закупівель: чи стосується це новоприйнятих працівників; чи потрібно вносити зміни в посадову інструкцію фахівців, які вже були на посаді; чи змінились посадові оклади; що означають рівні фахівців і чи залежить від цього рівень оплати? Усі відповіді тут.

Насамперед слід зазначити, що професійний стандарт для професії фахівця з публічних закупівель **було переглянуто** та оновлено відносно його попередньої версії, яка діяла з 2019 року.

Так, наказом Мініекономіки [від 14.09.2023 № 13580](#) затверджено оновлений та переглянутий професійний стандарт для професії «Фахівець з публічних закупівель», який містить та описує змінені підходи до рівнів кваліфікації фахівців.

Для оновлення та перегляду Міністерством було створено робочу групу із залученням національних та міжнародних експертів сфери, викладачів вищих навчальних закладів, замовників. Робоча група мала на меті приведення стандарту у відповідність з вимогами галузі та сьогодення.

Другою не менш важливою причиною і метою цього оновлення стала гармонізація національних вимог з кращими практиками європейського союзу.

Така гармонізація *дозволить нам мати ідентичні підходи до вимог до професії закупівельника* та використовувати інструменти для оцінювання рівня кваліфікації фахівців, які застосовуються нашими європейськими колегами. Також це надзвичайно важливо і набуває значущості в контексті нового статусу України як країни — кандидата на вступ до Європейського Союзу.

Увага! [Професійний стандарт «Фахівець з публічних закупівель» введено в дію 25.09.2023.](#)

Чотири рівні кваліфікації фахівців з публічних закупівель

Повертаючись до відмінностей оновленого професійного стандарту, варто зазначити, що **оновлена версія виокремлює чотири рівні кваліфікації фахівців, як це**

передбачено і в європейських країнах та зафіксовано, зокрема, в європейській рамці компетентностей для фахівців з публічних закупівель, яка використовується нашими європейськими колегами.

Така Європейська рамка компетентностей (ProcurCompEU) містить матрицю з 30 компетентностей та детальний опис знань, умінь та навичок фахівця, які мають місце під час реалізації функції закупівель.

Якщо говорити детальніше, то ProcurCompEU є інструментом, що був розроблений для підтримки професіоналізації публічних закупівель, спрямований оцінити професію закупівель як стратегічну функцію та зробити її придатною для майбутніх викликів.

ProcurCompEU — рекомендаційний, добровільний інструмент, який має на меті сприяти найму працівників, навчанню та розвитку кар'єри всіх зацікавлених спеціалістів, дозволити організаціям здійснювати управління людськими ресурсами відповідно до своїх цілей, підвищити рівень компетентностей працівників сфери публічних закупівель у цілому та відповідно підвищити цінність функції закупівель.

Тож метою оновлення професійного стандарту була адаптація національного стандарту до підходів європейської спільноти до цієї професії.

Оновлений професійний стандарт наразі містить чотири рівні кваліфікації фахівців та описує безпосередньо визначені членами робочої групи та конкретизовані трудові функції, які реалізуються такими фахівцями за національним законодавством.

Тому наразі професійний стандарт розрізняє фахівців:

базового;

середнього;

просунутого;

експертного рівня кваліфікації.

При цьому вносити зміни в посадову інструкцію фахівців, які вже були на посаді фахівця з публічних закупівель, чи оновлювати їх трудові функції у повній відповідності до нового професійного стандарту вимоги немає. Замовник самостійно та власний розсуд може прийняти таке рішення. Утім, це не обов'язок.

*У разі потреби можете також завантажити приклад **[наказу про призначення уповноваженої особи для проведення закупівель \(універсальний\)](#)**.*

Відмінність у кваліфікації фахівців з публічних закупівель

Якщо розглядати підхід до кваліфікації широко, то основна відмінність між рівнями полягає в освіті, яку має фахівець, та базується на досвіді його роботи.

Якщо ж говорити більш предметно, то для кожного рівня кваліфікації фахівців в межах виконання тієї чи іншої трудової функції наведено конкретизований обсяг необхідних йому знань, умінь, навичок, які мають бути у людини, яка реалізує ці конкретні трудові функції в організації.

Приклад: призначення фахівців базового та/або середнього рівня

Якщо ми маємо потребу у виконанні найпростіших закупівельних задач працівником та системні циклічні однотипні повторювальні закупівлі з року в рік, то в організації достатньо мати фахівців базового та / або середнього рівня кваліфікації.

Такий базовий та середній рівні не передбачають реалізації складних задач, як-то формування стратегії закупівель організації або аналіз їх ефективності з подальшими заходами.

Однак якщо йдеться про керівників закупівельної функції, наприклад великих організацій (ЦОВВ, виробничі підприємства, розгалужена мережа відокремлених підрозділів тощо), то такого рівня фахівців замовникові буде недостатньо.

Ми очевидно маємо розрізняти кваліфікацію, до прикладу, директора із закупівель замовника — виробничого підприємства (Укргазвидобування, Укрнафта, Укрзалізниця, Укрпошта тощо), який має реалізовувати закупівельну функцію нерозривно пов'язану з розумінням стратегічного напрямку розвитку такого підприємства-замовника, його виробничого (функціонального) потенціалу, завдань, потреб, ресурсів тощо, і, наприклад, кваліфікацію фахівця маленького комунального закладу (освіти, медицини, соціальної сфери тощо).

Освіта, досвід, знання і вміння безпосередньо впливають на якість і ефективність реалізації такого функціоналу в межах організації замовника і часто мають вузьку специфіку.

Однак здебільшого в Україні замовниками є невеликі організації, які не матимуть потреб у залученні працівників просунутого/експертного рівня кваліфікації, оскільки таким замовникам не притаманні стратегічні цілі, а, як правило, вони фактично реалізують наперед визначені конкретні задачі в певній галузі (та сама освіта, медицина, соціальна

сфера тощо).

Зверніть увагу! Професійний стандарт є орієнтиром та дороговказом для людини, яка зацікавлена у власному подальшому розвитку в професії, кар'єрному зростанні та підвищенні (поглибленні) кваліфікації.

Тож рівні кваліфікації, запропоновані у професійному стандарті, якраз і розрізняються за обсягом необхідних знань, умінь, навичок для реалізації в різних за обсягом і змістом закупівельних функцій залежно від потреб конкретного замовника.

Ознайомтесь також із [прикладом Порядку взаємодії між структурними підрозділами](#).

Щодо оплати праці фахівця з публічних закупівель та загальні висновки

Насамперед профстандарт виступає основою та орієнтиром для розробки освітніх програм, також може бути використаний для опису посадових інструкцій, опису вакансій тощо, і коло його застосування досить широке та невичерпне.

Натомість питання змін до внутрішніх положень замовників та питання оплати праці залежно від кваліфікації фахівця перебуває у безпосередній компетенції організації-замовника.

З точки зору класифікації за категорією професію закупівельника віднесено до категорії «Професіонали», і у цьому випадку змін стандарт не зазнавав.

Однак рівень оплати праці залежно від кваліфікації фахівців залежить від того, яку саме посаду займає працівник (керівну, не керівну, у якій організації) у конкретному випадку та у якого за типом організації замовника (державна служба, військова сфера, місцеве самоврядування, підприємство тощо) і які можливості така організація-замовник має з точки зору стимулювання та підвищення мотивації, компенсації за роботу фахівцям.

Тож, безумовно, організації-замовники мають опікуватись підвищенням кваліфікації власних фахівців-закупівельників та бути зацікавленими у підвищенні ефективності реалізації закупівельної функції і мають докладати зусиль та приділяти увагу цим важливим питанням, які впливають у підсумку на задоволення потреб суспільства у широкому сенсі при реалізації завдань, покладених на організації державної та комунальної форми власності.

Дивіться також корисне відео за темою цієї статті: